

DOBŘE NALADĚNÝ VIRTUOS

JITKA NOVOTNÁ - MÁLKOVÁ

K hudbě ho přivedl tatínek, povoláním veterinář, jinak nadšený muzikant. Housle pořídil svému synovi za trest - měly zkrotit jeho nevyčerpatelný temperament. Právě energie, úsměv a dobrá nálada jsou pro Václava Hudečka příznačné dodnes. Tento slavný virtuos bývá za své výkony odměňován ve velkém stylu - bouřlivým aplausem v nejprestižnějších sálech světa. Dokáže však rozdávat i docela malou, neokázalou, nikoli však samozřejmou radost. Třeba když do elektronické pošty přibalí k vyžádaným informacím vlastnoručně pořízenou fotku narcisek. Ostatně, o fotoaparátech bude také řeč, ale začněme přece jenom houslemi...

Na slavném londýnském koncertě jste coby patnáctiletý hrál na housle svého tatínka. Protože však nesplňovaly požadavky světových pódíí, otec prodal auto, zadlužil se a opatřil Vám mistrovský nástroj. Zahrajete si na něj občas?

Ano, a velmi rád. Jedná se o vzácný italský nástroj z dílny Andrea Guarneriho z roku 1674. Pečlivě uschovávám i tatínkovy housle, v minulém roce jsem si je nechal dát do kupy u mistra houslaře Karla Vávry a hrají velice pěkně. Postavil je Bernardus Wutzelhofer, německý houslař, který působil v předminulém století v Brně. Kromě těchto zmíněných mám ještě další nástroje, některé z nich půjčuji. Tak třeba housle J. B. Dvořáka má malý Adámek Pakostů, můj žák z kursů, na nástroj Karla Vávry hraje zase malý Honza Mráčků, ostatní jsou uloženy v bance. Já sám střídám zapůjčené stradivárky Libon z roku 1729 s některým dalším nástrojem, porovnávám zvuk. Musím říct, že toto srovnání vůbec nevyznívá špatně! Myslím, že nástroje našich houslařů, jako jsou Špidleni, Vávrové, Pilařové budou jednou zrovna tak cenné, jako jsou dneska nástroje italské. Už nyní hrají nádherně a nevíme, jak budou znít za dvě či tři staletí. Bohužel – nebo spíš bohudík – tady nebudeme.

Mohou stradivárky interpreta změnit?

Mě tedy zas až tak nevzrušují... Ten nástroj vám jenom pomůže, oproti jiným je silnější ve zvuku, průraznější, barevnější. Udělá vám vaše představy, ale musíte je mít! Nástroj sám bez schopností interpreta nic nezmuže, kvalitní housle jsou dobrá věc pro dobrého muzikanta. Raději poslouchám hru dobrého muzikanta na horší nástroj než špatného na skvělý.

Když tak přemýšlím nad Vaším závratným startem, ráda bych zjistila, zda se Vám někdy nezatočila ze všech dosažených úspěchů hlava?

Tak vy jste to taky slyšela....

Nic jsem neslyšela, jen mě zajímá, jestli jste vždy vystupoval takto skromně a přátelsky nebo...

Já jsem byl takový vždycky! Když jsem začínal coby ten „hezký mladý chlapec“, seděli jsme se spolužákem na koncertě v Rudolfinu a před začátkem si povídali s neznámou dívkou z řady za námi. Ptala se: „Už jste slyšeli toho mladýho Hudečka?“ Zbystril jsem a říkám, „co je s ním?“ „No tedy, on hraje docela dobře, ale je přílišně nafoukaněj“. To mi nedalo: „A vy ho znáte?“ Načež dívka odvětila. „No ne, ale říká se to o něm“.

Víte, ona sláva, kterou získáte nekonečným cvičením, není srovnatelná s kariérou rychlokvašných hvězd. Pravda, já jsem se taky proslavil ze dne na den koncertem v Londýně,

jenže v té době jsem už měl za sebou dvojí laureátství v mezinárodní rozhlasové soutěži Concertino Praga, bezpočet dětských soutěží – a úspěch v zahraničí jsem nebral nijak vážně. Mě tehdy spíš zajímaly fotoaparáty.

Dopřál jste si nějaký za odměnu?

Kdepak, honorář sotva pokryl letenku. Ale šetřil jsem a později si koupil východoněmeckou Exaktu. Navíc, i když jsme doma počítali každou korunku, můj otec ze mě nikdy nechtěl udělat takzvanou dojnou krávu a odmítal mnohé nabídky. Věděl, že si nejprve musím vybudovat repertoár, abych celý život nehrál jen Paganiniho houslový koncert. Když to srovnávám s některými z dnešních manažerů a rodičů, vzpomínám na něj s úctou a láskou. Díky němu se ze mě nestalo zázračné dítě, které září tři čtyři roky, objede svět s jediným houslovým koncertem a pak po něm pes neštěkne.

Mimochodem, stále Vás zajímá fotografie?

Teď mě uchvátíla fotografie digitální, zejména proto, že si ji můžu zpracovávat, aniž bych musel rozdělovat vývojky. Hrát si s fotkami mě baví víc než cvakání. Jinak ale nejsem z lidí, kteří se chválí nebo dokonce živí tím, co neumí - i když vím, že je to teď docela móda.

Když jsme se ocitli v oblasti dalších umění - sdílíte názor, že kdokoli vstoupí na pódium, je tak trochu herec?

Do určité míry souhlasím. Ať jste herec, politik nebo muzikant, přicházíte publikum o něčem přesvědčit.

Dostalo se Vám, třeba od Vaší manželky, herecké přípravy?

Nikdy, i když byla skvělá herečka. Dalo by se předpokládat, že bude na pódiu jako ryba ve vodě, ovšem ona je člověk velmi plachý a citlivý. Při vystupování na veřejnosti nemyslí na efekt a váží každé slovo. Já zase publikum miluju - jsem exhibicionista, vlezu na pódium a cítím se šťastný. Uvědomte si, že poprvé jsem veřejně vystupoval někdy v sedmi letech, postupně ke koncertům přibývaly i besedy, takže mně koncertování spojené s verbálním projevem připadá samozřejmé. Ovšem jen tehdy, odpovídám-li na otázky. Mám-li je pokládat sám, jak tomu bylo několikrát v televizi, není mi to moc příjemné, zvláště děje-li se tak podle předem daného scénáře. Možná Vás překvapí, že jsem dokonce jako dítě hrál s ochotníky. Nakonec nás obsadili jenom jednou, protože jsme zlobili.... Myslím si, že jestliže dnes vystupuji na veřejnosti, mluvím do médií, měl bych si hlídat projev, kulturu řeči - byť jsem muzikant. Vždyť čeština je krásný bohatý jazyk, nevím, proč by se měla ničit. Když moje žena píše a hledá synonyma, s úžasem si uvědomujeme nevídané vyjadřovací možnosti naší mateřštiny.

Najdete si čas na četbu?

Určitě, velmi mě obohacuje. Víte, muzika je o prožitku. Skladatelé do své hudby vepsali prožité vášně, radosti, smutky. A když čtete životopisy velkých lidí, zjistíte, jak měli strašně těžký život, jak jim mnozí házeli klacky pod nohy - ať zmíním Smetanu, Beethovena, Van Gogha, Václava Talicha, Vášu Příhodu. Nebo Čajkovského, který byl nakonec donucen spáchat sebevraždu jen proto, že se odlišoval od ostatních. Tohoto génia miluju, v jeho hudbě je tolik teskna a citu, že mi to skutečně vhání slzy do očí.

Když na mě někdy padne melancholie a deprese, říkám si – asi to děláš dobře, protože v opačném případě bys měl jen příznivce, všichni by ti tleskali a lichotili, ovšem právě každý nepřítel je důkazem toho, že hraješ dobře. Proto děkuji nejen přátelům, ale i nepřítelům. Přátelé mívají tendenci nás rozmazlovat, nepřátelé nás posilují.

Jak konkrétně vnímáte publikum – víte třeba, že se na Vás přišli podívat známi?

Určitě! Když vím, že tam jsou, tak je v mezihrách hledám, a někdy objevím i někoho nečekaného.

Bývá to stimul?

Někdy taková nečekaná „setkání“ potěší, ale v žádném případě nemohu říct, že bych se snažil víc, když v hledišti sedí kamarádi. Vůbec ne! Rád se na ně usměju, je milé, když pochopí, že úsměv patřil jim, ale jinak vždycky hraju pro publikum. Když jsou Vám lidé věrní 36 let, stále plní sály, když moje první posluchačky přicházejí s vnoučaty, je to něco nádherného, dojemného a hlavně si to nekoupíte. Reklama vám vydrží pár let, ale když se takový vztah k interpretovi dědí z generace na generaci, je to něco.... co vám ani nedokážu popsat, protože tomu sám nerozumím. Jsem šťastný, že mě to potkalo.

V roce 1997 jsem si připomínal třicet let od londýnského koncertu - uspořádal jsem velké turné po republice, symbolických třicet koncertů. Samozřejmě nesměla chybět Olomouc, kde jsem hrál v Redutě vůbec poprvé s orchestrem. Přišel jsem na pódium, podíval jsem se doleva na balkon a nemohl nevyslovit, že za těch třicet let se nic nezměnilo. I ty slečny na balkoně jsou pořád stejně staré – či mladé.

Předpokládám, že přítomnost obávaného hudebního kritika v publiku Vás nerozhází...

Víte, já si především myslím, že u nás nejsou obávaní kritici. Mrzí mě - nejen v hudbě, ale i v politice, ve filmu, všeobecně, že spousta věcí je špatně, kritik to napíše a ono se vůbec nic neděje. Přeci kritiku máme od toho, aby do určité míry čistila vzduch. Novinář píše, lidé si to přečtou, ale zkažený vzduch na pódiih, v médiích či v politice zůstává. Takže já kritikům naopak fandím – a vůbec se jim moje hraní nebo repertoár nemusí líbit. Zaplaťpánbůh za ně, umělci a politici ze sebe někdy zblbnou a je třeba, aby jim to někdo řekl. Ovšem fundovaně! Když kritik vytýká, nemá to být z kamarádství ke konkurenčnímu umělci, ale proto, že se skutečně snaží zápornou kritikou pomoci. Někdy si totiž zvyknete i na své chyby. Já se o nich leccos „dovídám“ třeba na kurzech v Luhačovicích, skrze hru svých studentů, když mě napodobují. Uvědomím si, že by se pasáž dala interpretovat jinak, že existuje lepší jednodušší prstoklad. Pořád se učíme – a kritik by nás měl vést.

Jste sám sobě nejdůležitějším kritikem?

Snažím se, i když vím, že některé zlozvyky těžko rozpoznám. Jsem vždycky rád, když přijde někdo z lidí, kterých si vážím, jako třeba můj profesor z AMU Václav Snítal. Byl vždycky přísný, řekl bych dokonce, že někdy i víc než musel, ale vím, že jeho slovo o mém výkonu platí – a jsem za to vděčný. Ostatně, díky pedagogovi tohoto typu, stejně jako díky Davidu Oistrachovi dodnes hraju před plnými sály.

Co v Luhačovicích, na kurzech, které pořádáte už šestým rokem – chválíte, káráte?

Dávám studentům obrovskou volnost. Samozřejmě, že jim radím, ale především je vybízím, aby se poslouchali a korigovali sami. Nejsem ten typ, který by žáky zdeptal hned na první hodině – a jsou tací. Sám jsem měl přísné pedagogy, ale uměli pochválit a to je velmi důležité. Zejména u dětí ve věku, kdy s nimi víc šijí hormony než touha po krásné hře na housle, kdy řeší svoje malé velké starosti. Jsem rád, když se nám podaří navodit kamarádský vztah. Kluci mě dokonce berou za svého parťáka a volají k různým „lumpárnám“. Vždycky mezi nimi ohromně omládnou. Snažím se být na jedné straně přísný, ale na druhé chci, aby si v Luhačovicích užili hezký čas, aby na naše setkání vzpomínali tak, jako já dnes vzpomínám na své učitele. A aby si kromě hraní odnesli i něco do života.

Jací studenti za Vámi přijíždějí?

Sejdou se mi žáci různé úrovně – na jedné straně třeba patnáctiletý Jirka Vodička z Ostravy, který hraje naprosto fantasticky. Nebo stejně starý Pěťa Matěják z Prahy. To jsou virtuosové. Přijedou však i takoví, kterým to úplně nejde a mají pochopitelně trému. Snažím se jim dodat sebedůvěru, aby šli na pódium jako suveréni. Říkám jim „jsi nejlepší a dneska nám to dokážeš“, protože není nic jednoduššího než vzít lidem sebevědomí. V choulostivém věku to může být fatální. Když takové děti pedagog zdeptá slovy „jsi nula“, pak se těmi nulami skutečně stanou. Když je přesvědčím o tom, že jsou nejlepší – tak samozřejmě nebudou nejlepší, ale s tímto pocitem zahrají o tři sta procent lépe.

Jak by vypadal Váš vysněný hudební projekt, pokud by pro něj neexistovala sebemenší omezení?

To vím naprosto přesně: kurzy houslistů, violoncellistů a klavíristů, kam bych jako pedagogy přizval špičkové kolegy z tuzemska i zahraničí. A možná bychom sestavili orchestr. Ovšem Luhačovice bych nerad opouštěl a tam bychom zřejmě měli problém s prostorem. Navíc jsou tady věčné finanční těžkosti... Víte, já bych Ministerstvo kultury zrušil, udělal bych Ministerstvo umění a o zbytek záležitostí by se staralo Ministerstvo průmyslu a obchodu. Mám totiž někdy pocit, že kultura je velmi široký pojem a že příliš ujídá vlastnímu umění. Vždyť pod Ministerstvo kultury spadá i showbusiness a ten už v názvu jasně říká, že v něm jde obchod. Podobné signály vysílá i obsah termínu zábavní průmysl... Ale to je asi jen sen.

Přemýšlel jste někdy nad tím, jak by se Váš život vyvíjel, kdybyste se narodil se všemi dispozicemi v jiné zemi?

Rozhodně ne, protože já jsem rád, že jsem se narodil tady a že jsem odsud nikdy neodešel. I když pro muzikanty vážné hudby existovala četná politická omezení, měli jsme zde tři stovky kruhů přátel hudby, které pořádaly deset koncertů do roka... Něco takového skýtalo interpretům fantastické příležitosti! Dnes pocit'uji žalost nad tím, jak byla tato jedinečná síť rozprášena. Je mi smutno z totálního nezájmu mocných!

Cítíte se být v zahraničí coby hudební virtuos z Čech privilegován?

Tohle nesmíme přeceňovat. A nesmíme si myslet, že naše – zvláště některé – orchestry patří ke světové elitě. Jsme výborní, ale ta špička je někde jinde, protože i svět pokročil. Naše orchestry jsou raritní a skvělé v tom, že v nich z naprosté většiny hrají Češi. Světová tělesa nemají mnoho domorodců, jsou velmi „barevná“. Úroveň tamních konkursů nemůžeme se zdejšími poměry srovnávat. Prvních deset orchestrů světa není u nás – najdeme je v Londýně, New Yorku, Clevelandu, Berlíně, Vídni, Mnichově, Moskvě... My jsme vítaní, česká muzika

má ve světě ohromný zvuk, ale musíme stále dokazovat, že jsme skutečnými pokračovateli Karla Ančerla, a mám-li mluvit za houslisty, pak Váši Příhody, Jana Kubelíka, Josefa Slavíka.

Pane Hudečku, jak se ladíte před koncertem?

Ladíte? Já jsem pořád dobře naladěný – vždy se těším.

Jak často přicházíte s novým programem?

Snažím se připravit každý rok minimálně jeden program. Je to čím dál tím složitější, můj repertoár bobtná!

Bez čeho nemůžete v životě být – a jakou příčku by v pomyslném žebříčku obsadily housle?

Nemůžu být samozřejmě bez své ženy! Muzikant potřebuje zázemí a s tím vlastně souvisí i zdraví. Když tohle mám, pak už dnes následuje muzika. Ta mně v životě přinesla spoustu radosti a štěstí, které vysoce převyšuje trápení. Je to můj stimulátor, drží mě v dobré náladě.

Věříte na osud?

Absolutně – všechno je napsané.

Rodák z Rožmitálu pod Třemšínem Václav Hudeček (*1952) patřil k posledním žákům Davida Oistracha. Studoval u něj v letech 1971-1974, po ukončení svých studií na pražské konzervatoři a hudební fakultě AMU (u Václava Snítily). Strmou kariéru odstartoval v patnácti letech, kdy zvítězil v mezinárodní rozhlasové soutěži Concertino Praga a debutoval v Londýně s Royal Philharmonic Orchestra (Paganiniho Koncert pro housle a orchestr č. 1 D dur). Záhy se vydal na další umělecká turné po Evropě, Japonsku, USA i Austrálii. Dnes Václav Hudeček pravidelně vystupuje na nejvýznamnějších mezinárodních festivalech a jako sólista hostuje u proslulých světových orchestrů (např. Berlínští filharmonikové, Gewandhaus Orchester Lipsko, Cleveland Orchestra, NHK Tokyo, Moskevská státní filharmonie). V repertoáru má širokou škálu skladeb, přičemž své vyzrálé interpretační umění uplatňuje zejména ve velkých klasických koncertech. Určitě však nezapomíná ani na hudbu starých mistrů a podněcuje současné autory ke kompozici nových děl pro housle. Hraje na nástroj Stradivari "Libon" z roku 1729.